

Т.В. Бойчук – аспірант кафедри адміністративного та фінансового права
Львівського національного університету імені Івана Франка;
науковий керівник – д-р юрид. наук, доц.
кафедри адміністративного та фінансового права
Львівського національного університету імені Івана Франка **І.Б. Заверуха**

ВИКЛИКИ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Світова фінансова криза, яка в процесі свого розгортання зумовила економічну кризу в багатьох країнах світу, змусила уряди і центральні банки вживати швидких і адекватних рішень щодо підтримання стійкості їх фінансових систем.

Економічна криза, яка набула розвитку в Україні, починаючи з вересня 2008 р., розповсюдилась на грошово-кредитну, фіскальну, соціальну сфери.

Ефективність монетарних засобів НБУ в кризових умовах виявилась обмеженою. Принципово вірні та адекватні заходи НБУ часто застосовувалися з запізненням, що послаблювало їхній позитивний ефект, а відсутність чітко окресленої програми антикризових дій посилювала недовіру до НБУ та соціальну напругу у суспільстві.

Завданням монетарної політики НБУ, на даному етапі, має стати поєднання стабілізації фінансової сфери та забезпечення достатньої пропозиції грошових ресурсів за жорсткого контролю за структурою їх використання. При цьому має бути врахована потреба збільшення грошової пропозиції, виходячи з суттєвого зменшення швидкості обороту грошей через економічний спад.

З метою припинення лавиноподібного закриття депозитів фізичними особами НБУ Постановою від 11 жовтня 2008 р. № 319 заборонив дострокове закриття депозитів як фізичними так і юридичними особами. Це дозволило припинити швидке вилучення коштів фізичними особами з вітчизняної банківської системи, що ставило останню у вкрай загрозливу ситуацію. Постанова № 319 втратила чинність після прийняття Правлінням НБУ Постанови № 413 “Про окремі питання діяльності банків” від 04.12.2008, яка була спрямована на фінансове оздоровлення банків, їхнє діагностичне обстеження згідно визначених нормативів та врегулювання окремих питань у валютній сфері.

З метою захисту прав клієнтів банківських установ та припинення практики односторонньої зміни умов укладених кредитних договорів та договорів банківського вкладу, 12 грудня 2008 р. Верховна Рада прийняла Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо заборони банкам змінювати умови договору банківського вкладу та кредитного договору в односторонньому порядку”. Законом внесено зміни до Цивільного кодексу України, Закону України “Про банки і банківську

діяльність”, якими банкам заборонено змінювати умови укладених з клієнтами договорів, зокрема, щодо збільшення розміру процентної ставки за кредитними договорами або зменшення її розміру за договорами банківського вкладу.

Важливим кроком на шляху стабілізації ситуації, що сталася в банківському секторі економіки стало збільшення статутних фондів державних банків – Державного ощадного банку та Укресімбанку.

Також відбуваються зміни щодо розміру відшкодування коштів за вкладами. Кілька разів вносилися пропозиції збільшити суму відшкодування, і 31 жовтня 2008 року в Закон України “Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб” були внесені зміни, сьогодні максимальний розмір відшкодування коштів за вкладами складає 150 000 грн. Такі дії уряду мають на меті зберегти довіру вкладників до банківської системи та поновити приплив коштів. Забезпечення відшкодування коштів за вкладами є дієвим способом протистояти руйнівному впливу фінансових ризиків, проте – запінілим.

Отже, питання сприяння фінансовій стабільності банківської системи України в умовах фінансової кризи, з метою захисту законних прав та інтересів громадян від втрати ними своїх грошових вкладів – посідає особливе місце і для позитивного свого вирішення – потребує напрацювання більш ефективних та своєчасних заходів.